

Ärakiri
Ärisaladused on välja jäetud

OTSUS

01.12.2009.a nr 5.1-5/09-0045

Koondumisele nr 15/2009 AS Talter/OÜ Magistraal loa andmine

Koondumine

09.11.2009.a esitas AS Talter seaduslik esindaja Konkurentsiametile koondumise teate, mille kohaselt vastavalt 16.10.2009.a sõlmitud osade müügilepingule AS Talter omandab 100% OÜ Magistraal osadest. Tehingu tulemusena omandab AS Talter valitseva mõju OÜ Magistraal üle konkurentsiseaduse (edaspidi KonkS) § 2 lg 4 tähenduses. Seega on tegemist koondumisega KonkS § 19 lg 1 p 2 sätestatud viisil.

Konkurentsiamet avaldas 10.11.2009.a AS Talter ja OÜ Magistraal koondumise teate saamise kohta teate väljaandes „Ametlikud Teadaanded“. Asjast huvitatud isikud nimetatud koondumise kohta arvamusi ja vastuväiteid ei esitanud.

Koondumise osalised

KonkS § 20 punkti 2 järgi on koondumise osaline ettevõtja, kes omandab valitseva mõju ühe ettevõtja üle, ja KonkS § 20 punkti 4 järgi on koondumise osaline ettevõtja, kelle üle omandatakse valitsev mõju. Seega on käesoleva koondumise osalisteks AS Talter ja OÜ Magistraal.

AS Talter (registrikood 10114029) tegevusalad on teede, tänavate, platside remont ja ehitus, liiklussõlmede, lennujaamade ehitus ja remont, projektijuhtimine insenertehniliste tööde tegemisel, asfaltbetooni ja filleri tootmine ja paigaldus, raudteede ehitus, liiva ja kruusa kaevandamine, teede projekteerimine, liiklusmärkide ja -viitade tootmine ning paigaldamine, teede, tänavate, parklate, platside ja spordirajatiste markeerimine värvi, prits- ja termoplastikuga.

AS Talter kuulub Lemminkäinen Infra OY kaudu Lemminkäinen Oyj kontserni, kuhu Eestist kuuluvad veel Lõhketööd OÜ (lõhketööd) ja Lemcon Eesti AS (üldehitustööd ja ehitusmaterjalide hulgimüük).

OÜ Magistraal (registrikood 10250100) tegevusalad on teede ja tänavate ehitus, remont ja hooldus, asfaltsegude tootmine ja paigaldus, mullatööd, haljastus ja lammutustööd.

Õiguslik hinnang

Koondumise kontrolli kohaldamine

KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollitakse koondumist, kui koondumise osaliste eelnenud majandusaasta käibed Eestis kokku ületavad 100 miljonit krooni ja vähemalt kahe koondumise osalise käibed Eestis ületavad kummalgi 30 miljonit krooni.

AS Talter 2008.a majandusaasta käive Eestis oli 782,1 milj.kr., kogu Lemminkäinen Oy kontserni käive Eestis oli 811,1 milj.kr.

OÜ Magistraal 2008.a majandusaasta käive Eestis oli 47,8 milj.kr.

Seega kuulub käesolev koondumine KonkS § 21 lg 1 kohaselt Konkurentsiameti poolt kontrollimisele.

Kaubaturud

KonkS § 3 lg 1 kohaselt on kaubaturg hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohalt omavahel vahetatavate või asendatavate kaupade käibimise ala, mis hõlmab muu hulgas kogu Eesti territooriumi või selle osa.

Koondumise osalised tegelevad Eestis teede ehitamise, remondi ja hooldusega ning asfaltsegude tootmise, paigaldamise ja müügiga, koondumise osalistega samasse kontserni kuuluvad ettevõtjad lisaks lõhketöödega ja üldehitustöödega. Sellest tulenevalt piiritletakse käesoleva koondumise puhul kaubaturud alljärgnevalt.

Teehoiu kaubaturg

Mõlema koondumise osalise peamiseks tegevusalaks on teede ehitamine, remont ja hooldus ning sellega kaasnev muu tegevus.

Teeseaduse § 14 lg 1 kohaselt kuuluvad teetöö tegemine, kavandamine, teekasutuse korraldamine, tee kaitsevööndi hooldamine, tee projekteerimine ning tee haldamisega seotud muu tegevus teehoiu mõiste alla. Teede ehitus, remont, teehoole ja muud nendega seotud tegevusalad, millel koondumise osalised tegutsevad, on käesoleva koondumise puhul piiritletud teehoiu kaubaturuna.

Käesoleva koondumise puhul on ka asfaltsegude paigaldamist käsitletud teehoiuna, kuna asfaltsegusid toodetakse üksnes teedeehituseks ja muudeks teehoiuga seotud eesmärkideks ja asfaltsegudel puudub muu kasutusala peale kasutamise teetöodel. Eesti suuremad teehoiutöid teostavad ettevõtjad, kaasa arvatud mõlemad koondumise osalised, toodavad ja paigaldavad asfaltsegusid peamiselt enda poolt teostatud teehoiutööde raames, mis tähendab, et enda tarbeks tehtud asfalttööd sisalduvad ettevõtte teehoiu müügitulus. AS Talter ei ole käsitletud asfaltsegude tootmist ja müüki isikute eraldi tegevusalana, vaid teehoiutööde teostamise abitegevusena.

Kui asfaltsegusid tootval teehitajast ettevõtjal asfaltsegude tootmisvõimsus ületab oma vajadusi, siis selle asfaltsegu kui ehitusmaterjali müüki teistele teehitajatele käsitleb Konkurentsiamet siiski teehoiust eraldi asfaltsegude müügi kaubaturuna.

Teehoiu kaubaturul tegutsevatest ettevõtjatest tegeleb enamuse nii pea- kui alltöövõtjana, mistõttu käesoleva koondumise puhul käsitletakse seda ühtse kaubaturuna.

Suurima osa teehoiu tellimustest moodustavad riigi ja kohalike omavalitsuste poolt tehtavad riigihanked, nagu näiteks Maanteeameti ja selle allüksuste tehanked, oluline osa on ka sama süsteemi teehooldelepingutel. Märkimisväärsed on olnud ka Tallinna linna tellimused, kus suures osas teostab töid Tallinna Teede AS. Suuremate teehitajate, s.h AS-i Talter käibest moodustavad 85-90% tellimused, mis on saadud riigihanke korras. Tellijad on eelistanud odavaimat pakkumist, mille on teinud kvalifitseeritud pakkuja. Samas suureneb erasektori tähtsus kliendina (ehitus- tööstus-, teenindus- ja kaubandusettevõtjad, kinnisvaraarendajad). Kõik teehitajad pakuvad teenust nii era- kui avalikule sektorile. Käesoleva koondumise puhul ei ole eristatud kaubaturge ostjate tüübi (avalik sektor, kes peab korraldama riigihankesid, ja erasektor, kes seda ei pea) järgi, vaid käsitletud on teehoidu ühtse kaubaturuna.

Teeseaduse § 25¹ kohaselt on avalikult kasutatavate teede ehitamiseks, remontimiseks ja nimetatud teetööde ehitusjärelvalveks, teede hooldamiseks, projekteerimiseks ning projekti ekspertiisi tegemiseks nõutav tegevusluba. 2009.a septembrikuu seisuga on Maanteeameti poolt välja antud ligikaudu 300 tegevusluba juriidilistele isikutele.

Väljastatud tegevuslubade alusel võib tegutseda kogu Eesti territooriumil, mistõttu käesoleva koondumise puhul käsitletakse geograafilise kaubaturuna kogu Eesti territooriumi.

Koondumise osaliste turuosade arvutamiseks teostati Konkurentsiameti poolt teehoiu kaubaturu uuring, mis seisnes kõigi Eestis tegutsevate ja äriregistris registreeritud teedeehitusega tegelevate ettevõtjate teedeehitusest (EMTAK 42111) saadud tulu liitmisel nende 2008.a majandusaasta aruannete järgi. Teehoiu kaubaturul tegutsevate ettevõtjate kogumisse selekteeriti ligikaudu 100 äriühingut, sealhulgas ka alltöövõtjana tegutsevad ettevõtjad, kuid ei kaasatud neid äriühinguid, kelle põhitegevuseks on ainult teedeäärse haljastuse rajamine, kõnniteede plaatimine, äärekiivide paigaldamine ja muu selline tegevus.

Toetudes nimetatud uuringule hindab Konkurentsiamet teedehoiu kaubaturu mahuks 2008.a ligikaudu 5,4 miljardit krooni ning AS Talter turuosaks 13% ja OÜ Magistraal turuosaks 1%.

Seega ei tekita käesolev koondumine teehoiu kaubaturul horisontaalselt mõjutatud kaubaturgu majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.juuli 2006.a määruse nr 69 järgi.

Uuring näitas, et 75% kogu kaubaturust moodustasid 11 suuremat ettevõtjat, kelle teehoiuga seotud käive on igapäev üle 100 milj.kr. Ülejäänud teedeehitusega tegelevate äriühingute käibed olid suurusjärgu võrra väiksemad. Koondumise osaliste otsesed konkurendid on pigem eelpool mainitud suuremad ettevõtjad ning selles kogumis on koondumise osaliste ühine turuosa 18%.

Asfaltsegude tootmise ja müügi kaubaturg

Suuremad teehoiutöid teostavad ettevõtted, kaasa arvatud käesoleva koondumise osalised, tegelevad ka asfaltsegude tootmisega, mida nad kasutavad peamiselt enda

teehoiutööde tegemiseks, vastava tootmisvõimsuse olemasolul ka müügiks teistele isikutele. Asfaldiliidu andmetel (www.asfaldiliit.ee) kasutas AS Talter 2008.a oma toodetud asfaltsegudest 71,5% enda teostatavatel teehoiutöödel ja 29,5% müüs teistele isikutele. OÜ Magistraal tootis asfaltsegusid peamiselt enda tarbeks, müües teistele ettevõtjatele ligikaudu 5% toodangust. Suurematel teehoiu ettevõtjatel on olemas asfaltsegude tootmise tehased, väiksemad kaubaturul tegutsevad ettevõtjad ostavad asfaltsegusid teistelt ettevõtjatelt-asfaltsegude tootjatelt. Põhiline osa asfaltsegudest tarbitakse sisendina enda poolt teostatud teehoiutöödel ja see sisaldub juba nende ettevõtjate teehoiutööde kaubaturu mahtudes.

Seega tekib asfaltsegude müügi kaubaturg ainult nende segude osas, mis müüakse teistele ettevõtjatele.

Asfaltsegude müügi geograafilise kaubaturuna saab käesoleva koondumise puhul käsitleda kogu Eesti territooriumi, kuna kaubaturul tegutsevad ettevõtjad tegutsevad üle Eesti ning turu tingimused on sarnased üle kogu Eesti territooriumi.

Asfaldiliidu andmetel on Eestis 2008.a toodetud 1506,8 tuh.t ja paigaldatud 1298,5 tuh.t asfaltsegusid, sellest koondumise osaliste osatähtsus kokku on vastavalt 24% ja 20,5%. Samas ainult kuus asfaltsegude tootjat 12-st on müünud toodangut teistele ettevõtjatele, kuna nende asfaltsegude tootmisvõimsus on ületanud oma vajadusi. Asfaltsegude müügi kaubaturul oli 2008.a koondumise osaliste ühine turuosa ligikaudu 25%. Asfaltsegusid ostsid teised teehoiuga tegelevad ettevõtjad, kes ise asfaltsegusid ei tootnud või tootsid vähem, kui oli nende vajadus.

Koondumise teate esitaja arvates ei tuleks asfaltsegude tootmist ja müüki käsitleda isikute eraldi tegevusalana, s.t eraldi kaubaturuna, vaid seda tuleks käsitleda teehoiutööde teostamise abitegevusena.

Siiski on Konkurentsiamet käesoleva koondumise puhul käsitlenud ja hinnanud eraldi asfaltsegude müüki teistele turuosalistele, kui horisontaalselt mõjutatud kaubaturgu majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.juuli 2006.a määruse nr 69 järgi, kus koondumise osaliste ühine turuosa 2008.a oli ligikaudu 25%.

Hinnang koondumisele

KonkS § 22 lg 3 kohaselt keelab Konkurentsiamet koondumise, kui see oluliselt kahjustab konkurentsi kaubaturul, eelkõige turgu valitseva seisundi tekkimise või tugevnemise kaudu.

KonkS § 13 lg 1 järgi omab turgu valitsevat seisundit ettevõtja või mitu samal kaubaturul tegutsevat ettevõtjat, kelle positsioon võimaldab tal/neil sellel kaubaturul tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitseva seisundi omamist eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevale ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40 protsenti käibest.

Käesoleva koondumise järgselt omandab Eesti asfaltsegude tootmise ja paigalduse turuliider ning teehoiu kaubaturul esikolmikusse kuuluv AS Talter valitseva mõju OÜ Magistraal üle. AS Talter ja OÜ Magistraal koondumisjärgne ühine turuosa on teehoiu kaubaturul 14% ja asfaltsegude müügi kaubaturul ligikaudu 25%. Ilma AS Talter poolt koondumise järel tehtavate täiendavate investeeringute ja strateegilise juhtimise ümberkorraldamiseta võivad OÜ-l Magistraal tekkida finantsraskused, mis

võivad viia ka majandustegevuse lõppemiseni. Koondumise tulemusena tagatakse OÜ Magistraal jätkusuutlikkus ja temast võib kujuneda konkurentsivõimeline ettevõtja, kellest saab arvestatav pakkuja riigihangetel Pärnu- ja Läänemaal, aga samuti Lääne-Eesti saartel, mida OÜ Magistraal siiani pakkuda pole suutnud. OÜ Magistraal on siiani osalenud ainult väikesemahulistes projektides ning avaliku sektori osakaal OÜ Magistraal käibest on olnud vaid 20%, võrdluseks AS-I Talter 85-90%.

Koondumise osaliste suurimad konkurendid teehoiu alal on TREV-2 Grupp AS (turuosa [10-20]%), AS Nordecon Infra (turuosa [10-20]%), Tallinna Teede AS ([5-10]%), TREF AS (turuosa [5-10]%), Üle OÜ (turuosa [5-10]%) jt. Suuremate teedeehituse hangete vastu tunnevad huvi ka teiste riikide teehitajad, osaledes tee- ja infrastruktuurihangete pakkumistel, kuid konkurentsi tiheduse tõttu võib selline turule sisenemine ebaõnnestuda. Suuremad teehitusettevõtjad omavad ka asfaltsegude tehaseid, mis suurendab nende turupositsiooni ja juurdepääsu teehoiu turule, kaasa arvatud osalemisel riigihangete konkurssidel. AS Talter omab käesoleval ajal suurimat asfaltsegude tehast, mis ületab ettevõtja enda vajadusi ja võimaldab asfaltsegusid müüa ka teistele teedehitajatele. Samas tegutseb asfaltbetooni tootmisega 12 asfaltsegude tootjat ja paigaldamisega 15 ettevõtjat, mistõttu on konkurentsi tagamiseks konkurente piisavalt. Oluline osa teehoiust teostatakse läbi riigihangete süsteemi ning kuna kaubaturul tegutseb märkimisväärne arv teehitusettevõtjaid, on hankijatel rohkem valikuvõimalusi ning konkureerivate pakkujate olemasolu riigihangetel aitab kaasa õiglasema hinnapoliitika kujunemisele, olles seega hankijate huvides. Sellistel tingimustel ei ole koondumise osalistel võimalik tegutseda kaubaturul sõltumatult oma konkurentidest, varustajatest ja ostjatest, mistõttu koondumine ei tekita turgu valitsevat seisundit ühelgi kaubaturul KonkS § 13 lg 1 sätestatud viisil.

Arvestades AS-i Talter ja OÜ Magistraal koondumise tulemusel tekkivat turuosa, konkurentide arvu ning teisi tegureid teehoiu ja asfaltsegude müügi kaubaturgudel, ei esine käesoleva koondumise puhul KonkS § 22 lg 3 nimetatud asjaolusid, mis tingiksid koondumise keelamise.

Lähtudes eeltoodust ja juhindudes KonkS § 27 lg 1 p 1

Otsustan:

Anda luba AS Talter ja OÜ Magistraal koondumisele.

Otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul, arvates käesoleva otsuse teatavakstegemisest.

Märt Ots
Peadirektor

Konkurentsiameti peadirektori 01.12.2009.a otsus nr 5.1-5/09-0045

Ärakiri on originaaliga samane. Ärakirjast on välja jäetud ärisaladused, vastavad kohad on tekstis tähistatud [...]. 01.12.2009.a /E.Kurme/